

8 NOV 2006

Landsorganisasjonen i Norge

YOUNGSGATE 11, 0181 OSLO

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep.

0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
08 NOV 2006	
SAKSNR.: 200604470	
AVD/KONT/BEH: RBA / K BHH	
DOK.NR. 52	ARKIVKODE 008

Deres ref.

200604470- RBA-K
LB/BHH

Vår sak

06/02116-013 011543/06 DOD

Oslo, 07.11.2006

690.0

HØRING - NOU 2006:6 NÅR SIKKERHETEN ER VIKTIGST

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til departementets høringsbrev datert 26. juni 2006

LO ser det som positivt at vi nå har fått en utredning som fokuserer på sammenhengen mellom eierskap, sikkerhet og beredskap. Landsorganisasjonen har ved flere anledninger påpekt at dette hensynet ikke har blitt tillagt tilstrekkelig vekt når en økende andel av samfunnets produksjon av varer og tjenester har blitt overlatt til markedet.

Det understrekes i mandatet at "vurderingen skal avgrenses til infrastruktur der særlig viktige hensyn ikke kan ivaretas på annen måte". Etter vår oppfatning er mandatet for sterkt styrt av Bondevik II-regjeringens ønsker om omfattende privatisering av statlig virksomhet. Og selv om utvalget har gjort en god jobb, gitt begrensningene i mandatet, må anbefalingene fra utvalget drøftes i lys av mandatet.

6 Virkemidler

Siden virksomheter og tjenester med vital betydning for samfunnets sikkerhet i større grad forvaltes både av private og offentlige virksomheter er det behov for å etablere et lov- og regelverk som virker uavhengig av eierskap. Dette vil også bidra til å skape forutsigbare rammer og ansvarsforhold for næringslivet. Landsorganisasjonen støtter derfor utvalgets forslag om en ny generell, sektorovergripende lov om beredskap som tydeliggjør offentlige og private eieres ansvar knyttet til kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner.

Landsorganisasjonen ser behovet for å etablere en statlig tilskuddsordning som gir samfunnet muligheter til å pålegge private virksomheter sikkerhets- og beredskapstiltak som faller utenfor bedriftens snevre økonomiske interesser. Utvalget gir etter vår oppfatning, ikke en tilstrekkelig grundig gjennomgang av hvordan en slik tilskuddsordning skal utformes og vi forutsetter at dette blir utredet nærmere.

SKRIV BARE OM EN SAK I HVERT BREV

7 Sikkerhetsloven og den forebyggende sikkerhetstjenesten

En viktig betydning av sikkerhet er å unngå ulykker og skader. Dette er en velkjent side av HMS-arbeidet. Dette bygger på grunnleggende forutsetninger om bred medvirkning og partssamarbeid, som igjen fører til åpenhet og demokrati på arbeidsplassen. Flere varslingsystemer og sikkerhetsklareringer kan føre til mer mistenkeliggjøring, overvåking og svekkelse av personvernet. LO forutsetter derfor at det legges stor vekt på personvernensyn ved innføring av nye sikkerhetssystemer.

Samfunnsutviklingen og den teknologiske utviklingen medfører at vurderingen av sårbarhet og krav til sikkerhet endres. Dette kan medføre at nye virksomheter blir underlagt krav til sikkerhetsklarering av sitt personell. Landsorganisasjonen vil imidlertid understreke utvalgets vurdering av at nye krav om sikkerhetsklarering, som kan innebære at arbeidstaker må gå fra en stilling vedkommende er tilsatt i, ikke kan være grunnlag for oppsigelse.

8 Ivaretagelse av sikkerhets- og beredskapshensyn ved omreguleringer og omorganiseringer.

Landsorganisasjonen deler utvalgets bekymring for at kommersielle aktører vil vektlegge virksomhetens kortsiktige økonomiske resultater foran hensynet til å investeringer i sikkerhet og beredskap. Ved omreguleringer og omorganiseringer søkes det ofte etter kostnadsbesparende tiltak i hele virksomheten og en ufullstendig satsing på vedlikehold av underliggende infrastruktur vil først bli synlig etter lang tid. Kommersialisering av virksomheten kan da føre til at kostnadseffektiviseringen går på bekostning av tjenestekvalitet i vid forstand. Ved valg av organisasjonsform må derfor hensynet til samfunnmessig sikkerhet og beredskap veie tungt for virksomheter som har karakter av å være kritiske samfunnsfunksjoner eller infrastruktur.

Landsorganisasjonen vil understreke utvalgets oppfatning av at sikkerheten ikke i tilstrekkelig grad blir ivare tatt ved omstillinger, og at slike vurderinger må gis en sterkere og mer selvstendig vekt i omstillingsarbeidet.

Landsorganisasjonen støtter utvalget anbefaling om at sikkerhets- og beredskapsarbeid som knytter seg til kjerneoppgaver i kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner holdes som en integrert del av virksomheten, og at eventuelle omstillinger i et tilsynsorgan ikke må falle sammen i tid med omstillinger hos sentrale operatører i samme sektor

9 Offentlig eierskap

Landsorganisasjonen slutter seg til utvalgets vurdering av at det er viktig å ivareta en nasjonal forankring av vitale virksomheter blant annet for å sikre at hovedkontorfunksjonene ligger i Norge. Siden det er få norske miljøer som kan erstatte det offentliges rolle som garantist for slik nasjonal forankring av viktige selskaper, kan dette best sikres gjennom offentlig eierskap.

Landsorganisasjonen deler utvalget oppfatning av at sikring av kritisk infrastruktur og opprettholdelse av kritiske samfunnsfunksjoner må anses som et felles gode, og at dette forutsetter et klart myndighetsansvar for å oppnå en samfunnsøkonomisk ønskelig situasjon.

Dette ansvaret må følges opp med reguleringer enten virksomheten har monopol eller er i konkurranse.

I løpet av de siste par tiår er den nettverksbaserte tjenesteproduksjonen innenfor telekommunikasjon, energiforsyning og postdistribusjon åpnet for konkurranse. Vann og avløp er fortsatt offentlig monopolvirksomhet, med konkurranseutsetting av visse funksjoner. Når de tidligere offentlige nettmonopolene er blitt privatisert og åpnet for konkurranse, er det et problem at ansvaret for sikkerhets- og beredskapstiltak knyttet til den kritiske nettfasiliteten fortsatt hviler på netteieren, samtidig som netteieren i noen tilfelle skal konkurrere i tjenestemarkedene med operatører uten egne nett og følgelig ikke er pålagt slike samfunnsoppgaver. Konkurranse i tjenestemarkedene kan da vri fokus og innsats mot de kommersielle tjenestene på bekostning av preventiv innsats for sikkerhet og beredskap knyttet til den kritiske infrastrukturen.

For kritiske samfunnsfunksjoner og infrastruktur står valget mellom offentlig eierskap og produksjon - eventuelt kombinert med konkurranseutsetting på den ene siden, eller offentlig regulering av privat eiet virksomhet og produksjon på den andre.

Utvalget påpeker at et viktig problem ved regulering av privat virksomhet er at det kan være forhold ved produksjonen som det kan være vanskelig for reguleringsmyndigheten å observere, og som derfor ikke kan reguleres fullt ut på en tilfredsstillende måte. Det kan i den sammenheng reises spørsmålet om reguleringsmyndigheten er i stand til å verifisere hva f.eks netteierne faktisk gjør for å redusere risikoen for funksjonssvikt og tiltak med sikte på reserveløsninger for å redusere sårbarheten i tilfellet infrastrukturen svikter.

Landsorganisasjonen deler utvalgets tvil om hvorvidt problemer knyttet til ansvar og adekvat innsats for beredskap og sikkerhet kan løses på en fullgod måte ved regulatoriske inngrep i forhold til privat sektor for den infrastrukturen som er mest kritisk for samfunnets funksjonsdyktighet og borgernes sikkerhet. I betraktning av at funksjonssvikt i kritisk infrastruktur kan ha irreparable samfunnmessige konsekvenser og at myndighetene uansett må ha det endelige ansvaret som garantist og leverandør når det gjelder samfunnskritiske tjenester, deler Landsorganisasjonen utvalget oppfatning av at dette alt i alt taler for offentlig eierskap som det sentrale virkemidlet i forhold til kritisk infrastruktur.

10 Kartlegging av kritiske infrastrukturer og sektorvise anbefalinger

10.1 Elektronisk kommunikasjon

Utvalget behandler i liten grad sikkerheten for data som behandles og lagres. Selvstendige selskaper drifter, utvikler, vedlikeholder og støtter i dag systemer tilhørende telekommunikasjonsselskapene, næringslivet, kommunale- og statlige institusjoner og etater, bank og finans. Som følge av fusjoner og oppkjøp blant disse selskapene, blir konsekvensene av uønskede hendelser stadig mer omfattende.

Dette spørsmålet må, etter LOs oppfatning, behandles grundigere enn utvalget har hatt anledning til i utredningen.

10.3 Kraft

Vi deler utvalgets oppfatning av sårbarheten til overføringsnettene og har tidligere påpekt at myndighetenes krav til effektivisering gjennom inntektsrammer indirekte er med på å øke den fysiske sårbarheten ved at det da ikke avsettes tilstrekkelige midler til å redusere sårbarheten. I dag er det ikke noe incitament for å investere i nytt nett med god kapasitet. I de siste årene har vi opplevd en stor nedbemanning i kraftsektoren. Dette har ført til en stor reduksjon av beredskapspersonell og kompetanse for å håndtere en krisesituasjon. Landsorganisasjonen slutter seg til utvalgets bekymring for at dagens KILE ordning ikke er et tilstrekkelig virkemiddel for å sikre at leveringskvaliteten og beredskapen holdes på et akseptabelt nivå, men etterlyser konkrete forslag til forbedringer.

Et forhold som ikke er berørt av utvalget er at dagens nettselskaper har redusert bemanningen. Dette, sammen med outsourcing av ansatte kan bli fatalt for sikkerhet og beredskap i strømmettet. Stortinget har tidligere vært opptatt av å forhindre en slik utvikling, jfr komiteinnstillingen i forbindelse med behandlingen av Ot prp 56 (2000 – 2001). Det må opprettes lovverk som gir regjeringen grunnlag for å gripe inn overfor selskaper som gjennomfører outsourcinger og nedbemanninger som truer sikkerhet og beredskap. Regional- og distribusjonsnettene må defineres som kritisk infrastruktur som må være offentlig eid.

Når det gjelder utvalgets vurdering av hjemfallsinstituttet viser Landsorganisasjonen til sin høringsuttalelse knyttet til NOU 2004:26.

10.4 Vann og avløp (VA)

Det alt vesentlige av vann- og avløpstjenester er i dag i offentlig eie, men det eksisterer en mulighet av at overnasjonale føringer kan legge et økt press på liberalisering også innenfor denne sektoren. Landsorganisasjonen slutter seg derfor til utvalgets forslag om å lovregulere offentlig eierskap til VA-infrastrukturen.

10.5 Olje og gass

Olje- og gassvirksomheten representerer enorme kapitalinteresser. Fordi de økonomiske interessene er så store, og konsekvensene av manglende sikkerhet kan bli enorme, er det her behov for en kontinuerlig oppfølging av regelverk, beredskapsplaner og at det må foretas løpende risiko og sårbarhetsanalyser.

I 2004 fikk Petroleurstilsynet (Ptil) ansvaret for petroleumsrelaterte anlegg på land. LO er fornøyd med det arbeidet Ptil gjør, og vi har tillit til etaten. Landsorganisasjonen har etterlyst mer ressurser til Ptil slik at etaten kan styrkes, og det gode arbeidet kan fortsette. Landsorganisasjonen mener på denne bakgrunn at det etablerte ansvarsforholdet skal ligge fast, men at de berørte departementer i større grad bidrar til å tydeliggjøre ansvarsområdene i forhold til landbasert virksomhet som håndterer olje og gass.

10.6 Transport

Siden transportsystemene er av avgjørende betydning for samfunnets normale drift tilsier dette at det offentlig utøver stor grad av kontroll over infrastrukturen.

Innenfor jernbanetrafikken er forvaltning og drift av infrastrukturen er skilt ut og er delegert til Jernbaneverket. Utvalget påpeker at Jernbaneverket ikke driver egen transportvirksomhet

og at det er vanskelig å innse hva en vil vinne ved privatisering. Kommersiell krav til inntjening kan, i følge utvalget, gå på bekostning av sikkerhet.

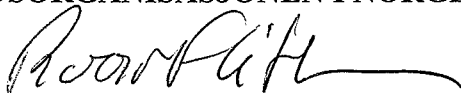
LO slutter seg til utvalgets syn, og vil understreke betydningen av at en statlig forvaltning og drift av jernbanenes infrastruktur opprettholdes også i framtiden.

11 Kartlegging av kritiske samfunnsfunksjoner og sektorvise anbefalinger

I forhold til enkelte kritiske samfunnsfunksjoner vil Landsorganisasjonen uttrykke bekymring for en mulig tiltakende kommersialisering og internasjonalisering. Internasjonalt ser vi at ulike multinasjonale aktører ønsker å overta bl.a brann-, rednings- og ambulansetjenester, gjerne i samarbeid med forsikringsbransjen. Dette vil kunne innebære nye sikkerhetsmessige og operative utfordringer i beredskapsarbeidet, en utvikling som etter vårt syn ikke i tilstrekkelig grad er drøftet av utvalget. Når slike funksjoner drives og organiseres av det offentlige vil ansvar og kommandolinjer enklere kunne støttes av samme og sammenhengende lovverk, under demokratisk styring og kontroll.

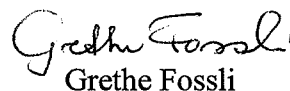
Med vennlig hilsen

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Roar Flåthen

Stor Møst

Grethe Fossli

Saksbehandler: Dag Odnes